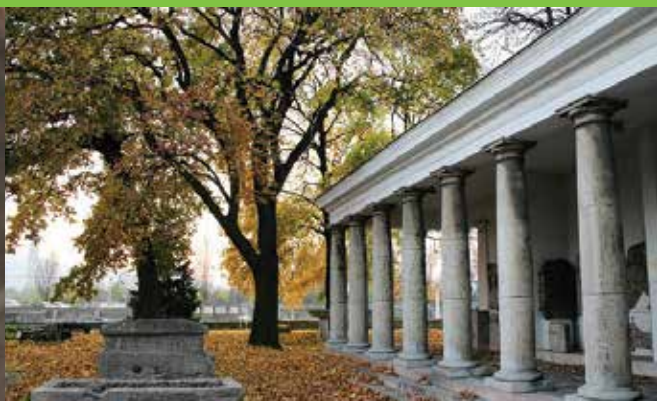
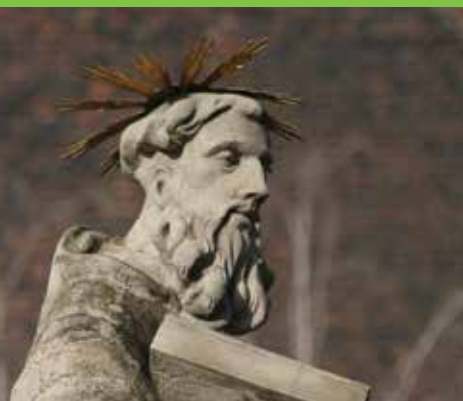

BUDA

város a városban

város a városban

ÓBUDA
BEINDÍTJUK ÓBUDÁT!

© Óbuda-Békásmegyer
Önkormányzata
turisztikai kiadvány, 2009

Tisztelt Látogatók, Kedves Vendégek!

Szeretettel köszöntöm Önöket Óbudán, Budapest második legnagyobb kerületében, a 2000 éves *városban*. Óbuda különleges hely, ahol egyszerre vannak jelen a különböző történelmi korok emlékei és az égbe nyúló toronyházak, múlt és jelen. A rómaiak közel fél évezredes uralmáról mesélnek Aquincum, a két amfiteátrum, a polgárváros romjai. A XIV. században épült klarissza templom és kolostor maradványai, a barokk Szent Péter és Pál templom, a Zichy kastély, a klasszicista zsinagóga, vagy a műemlékvédelmet kapott Óbudai Gázgyár, mind közkedvelt látnivalók Óbudán.

Óbuda Fő terére látogatva hamisítatlan századeleji hangulat fogadja az utazókat. A tér tavasztól ősziig számos kulturális rendezvénynek ad otthont, télen pedig jégpálya várja a korcsolyázni vágyókat.

Óbuda mindig is híres volt vendégszeretetéről. A kerület hangulatos kisvendéglői már a századelőn is közkedveltek voltak, és ma is ebben a vendégszeretben lehet része azoknak, akik ellátogatnak hozzánk.

Kerületünk nemcsak történelmi, de természeti értékekben is rendkívül gazdag. A kirándulni vágyók felfedezhetik a Hármashatár-hegy, a Róka-hegy, a Mátyás-hegy szépségeit, a vizek szerelmeseinek pedig a Római-part nyújt tartalmas időtöltést.

Hasznos útitársként ajánlom figyelmükbe kerületünk értékeit, szálláshelyeit és vendégváro létesítményeit bemutató kiadványunkat. Kívánom, hogy az Óbudán töltött napokat legszebb emlékeik között őrizzék, és fedezzék fel mindazt, amit egy útikönyv sem adhat vissza: Óbuda varázslatos hangulatát.

Ha tehetik, térjenek vissza hozzánk! Mi, óbudaiaiak, szeretettel várjuk Önöket!

Bús Balázs
Bús Balázs
POLGÁRMESTER

ÓBUDA TÖRTÉNETE

A kiváló földrajzi adottságoknak köszönhetően Óbuda földje az őskor óta állandóan lakott terület volt. A Duna közelsége, a hegyek nyújtotta védelem vonzotta a letelepülőket. Az egykori elődök mindennapjairól gazdag régészeti leletek, csiszolt kőszerszámok, díszített kerámiák tanúskodnak.

A római kor Óbuda történelmének egyik legjelentősebb időszaka. AUGUSTUS CSÁSZÁR (Kr. e. 27. – Kr. u. 14.) jelölte

ki a Római Birodalom határául a Dunát mint természetes védővonalat, és bízta mostohafiára, Tiberiusra, a területen élő, lázadó kelta őslakosok leverését. Tiberius sikeres hadjáratát követően a rómaiak elfoglalták Pannóniát, majd Kr. u. 89 körül a Duna jobb partján megalapították a későbbi Pannonia Inferior fővárosát, Aquincumot, amely 106-tól a IV. század végéig Alsó-Pannónia központjaként működött. A rómaiak megalapították a légiótábort és a tábor körül elterülő katonavárost, valamint a katonai településtől északra lévő Aquincum polgárvárost. A helytartó díszes palotája a mai Hajógyári-szigeten kapott helyet. A polgári települést északról, a katonavárost pedig délről határolta egy-egy amfiteátrum. A város a II–III. század fordulóján érte el legnagyobb kiterjedését, lakóinak száma ekkor 10000-12000 fő lehetett. A IV. század második felétől kezdődően a városlakók száma fokozatosan csökkent, végül az V. században a sorozatos barbár támadások miatt a város elnéptelenedett.

Óbuda területén a honfoglaló magyar törzsek megérkezte (895) után Árpád vezértársa, Kurszán telepedett le. Ő a központját a római kori katonaváros amfiteátrumában rendezte be, majd halála után a területet Árpád foglalta el, akit 907-ben vélhetően itt temettek el.

Óbuda a X. század közepéig fejedelmi központként, majd a XIII. század közepéig királyi székhelyként működött. A középkori Buda, azaz Óbuda központja, a mai Fő tér és környéke volt, itt állt a Péter és a Mária templom, a préposti palota, és a kanonoki házak.

Az Anjou királyok uralkodása alatt, miután I. Nagy Lajos 1343-ban édesanyjának, Erzsébetnek adományozta az egykori királyi várat, Óbuda királynéi várossá lett. Erzsébet királyné idején a város tovább fejlődött, adományaiból épült fel a klarissza kolostor, amely a magyarországi klarissza kolostorok központjává vált.

A fellendülő kereskedelemnek köszönhetően egyre többen telepedtek le a területen, főleg kereskedők, iparosok, szőlőművelők. Kultúrtörténetileg kiemelkedő esemény volt Luxemburgi Zsigmond király (1387–1437) óbudai egyetem alapítása (1395), bár maga az egyetem csak rövid ideig működött (1419).

A mohácsi csatavesztést követően (1526) a török csapatok feldúlták Óbudát, számos épület elpusztult, a lakók elmenekültek. A várost a törökök 1529-ben felgyújtották, majd az újabb török támadás (1541) után a területet megszállták a szultán csapatai, ettől kezdve folyamatos harcok dúltak a török és a végvári csapatok közt.

1659-ben, még a török uralom idején, Zichy István komáromi várkapitány megváltotta a Királyi Kamarától az Óbudai uradalmat, ami így 106 éven keresztül a Zichy család birtokában volt. A török kiűzése után – 1686. szeptember 2-án felszabadult Buda és vele együtt Óbuda is – a Zichyek megkezdték az újjáépítést és a terület benépesítését. A régi családok mellé főleg német területekről hoztak új telepeseket, és számos zsidó családot is betelepítettek. A legfényesebb időszak gróf Zichy Miklós földesuraságával kezdődött (1745), a városrész jelentősen megszépült, felépült a Fő téren a barokk Zichy kastély, a Kiscelli-dombon a trinitárius kolostor, elkezdődött a Péter Pál templom építése, de 1766-ban az utód nélküli földesúr halálát követően az özvegy visszaadta az uradalmat a Kamarának.

A XIX. század első felében Óbudán fejlődésnek indult az ipar: a textilipar (kétfestés, selyemfonás, selyemgombolyítás), a téglagyártás, a bőr- és szeszipar. 1835-ben megkezdte működését az Óbudai Hajógyár.

A XIX. század második felében Óbudán is megindult a polgárosodás. 1873-ban Pest, Buda és Óbuda egyesítésével létrejött Budapest, ami jelentősen megváltoztatta Óbuda helyzetét. A terület a főváros egyik peremkerületévé, majd a századfordulóra a fővárosiak egyik kedvelt kirándulóhelyévé vált, ekkor kezdődött az óbudai kiskocsmák kora, mely hosszú időn át jellemezte a kerületet.

Kássa Gábor: Majláth utca, akvarell (1949) forrás: Óbudai Múzeum

(akkor Sztálin híd), ugyanebben az évben csatolták a kerülethez Békásmegyert. Az 1956-os forradalom eseményei nem kerülték el Óbudát, a fegyveres harcok leginkább a Kiscelli kastély környékén zajlottak.

Az I. világháború és a forradalmak elmúltával Óbudán újra megindult az ipari termelés, megkezdte működését az Óbudai Gázgyár is.

A Bécsi út mellett megépültek az ún. városi házak, a szabadidő eltöltését kaszinók, egyesületek és egyletek szolgálták. Fejlődött a közlekedés, 1933-ban itt indult el a főváros első trolibuszjárata. 1939-ben kezdődött meg a mai Árpád híd építése, melynek köszönhetően megszűnt a városrész elszigeteltsége, ám egyúttal helyrehozhatatlanul kettészakadt a történelmi városközpont.

A II. világháború borzalmi viszonylag későn, 1944 karácsonyán érték el Óbudát. A civil áldozatok mellett a lakóépületek és gyári üzemek többsége vagy megsemmisült, vagy súlyos károkat szenvedett.

A háború befejeztével az ipari termelés újraindult, sőt lendületesen fejlődött, a legtöbb óbudai valamilyen kerületi gyárban dolgozott. 1950. november 7-én átadták a helyreállított Árpád hidat

Óbuda az 1960-as években elvesztette kisvárosias jellegét. Több mint 6500 régi, komfort nélküli lakást elbontottak, és megkezdődött a főváros legnagyobb „lakóépület rekonstrukciós programja”, amely pusztulásra ítélte a történelmi városközpontot. Az első jellegzetesen óbudai panelépület 1969-ben épült fel, 1975-ben pedig megkezdődött – az európai viszonylatban is jelentős méretű – békásmegyeri lakótelep építése. Ma Óbuda-Békásmegyert nagyságát illetően – a főváros második legnagyobb kerülete. A jelenlegi népességszám közel 130.000 fő.

forrás: Óbudai Múzeum

ÓBUDAI SÉTA

1 VÁROSHÁZA

(FŐ TÉR 3.) [GPS 47.5415 / 19.0450](#)

A régi egyemeletes Városházát az 1900-as évek elején bontották le, helyén 1906-ban épült fel a ma is látható reprezentatív épület.

Az épületben ma Óbuda-Békáscsaba Polgármesteri Hivatala működik.

2 VÁRAKOZÓK

VARGA IMRE SZOBRA

[GPS 47.3230 / 19.2469](#)

Az esernyős lányokat ábrázoló szoborcsoport a Fő tér északnyugati részén, a Laktanya utca torkolatában található. Néhány lépésnyire onnan a szobrászművész munkásságát bemutató Varga Imre Gyűjtemény tekinthető meg. (Laktanya utca 7.)

(BŐVEBBEN: 22. OLDAL)

1 A FŐ TÉR ÉS KÖRNYÉKE

A Fő tér és a környező utcák (Laktanya utca, Hídfő utca) kockakövei, lámpaoszlopai, megmaradt klasszicista és eklektikus emeletes házai híven idézik a XVIII–XIX. század fordulójának óbudai hangulatát.

A Fő tér 4. szám alatti emeletes copf sarokház, 1780 körül épült, jelenleg a Kun Zsigmond Lakásmúzeumnak ad otthont.

A Fő tér 5. szám alatti emeletes, eklektikus erkéllyel rendelkező klasszicista ház ma lakóház. A Fő tér macskakövei alatt a középkori káptalani városrész XI–XIV. századi falmaradványai találhatóak. Az itt állt préposti palota, Péter és Mária templom maradványai ma már nem láthatók. A Péter templomot, Óbuda első templomát Orseolo Péter uralkodása alatt, a XI. században kezdték építeni. A templom a tatárjárás alatt megsérült, köveit széthordták. A Mária templom a XIV. század közepén épült, az egykori Péter templom romjaira.

A maga korában impozáns, 70 méter széles, 20 méter hosszú templom gazdag belső figurális és ornamentális díszítéseivel, freskóival kiemelkedő építészeti alkotása volt Óbudának. A templom a török dúlás alatt elpusztult, köveit széthordták, és Óbuda barokk kori épületeihez is felhasználták. A templom támpilléreinek maradványai a Zichy kastélyban (Fő tér 1.) lévő Pincegalériában láthatók.

3 ZICHY KASTÉLY

(FŐ TÉR 1.) [GPS 47.5417 / 19.0459](#)

A barokk kastélyt 1740–1757 között Zichy Miklós építtette. Tervezője és kivitelezője Jäger János Henrik kőfaragómester volt. A főépületet a XVIII–XIX. században épületszárnyakkal vették körül, a két szárnyhoz szimmetrikusan teraszos kerti házak csatlakoztak. A kastély homlokzata előtt park állt. A kastély jelenleg kulturális intézményeknek is otthont ad.

3 ÓBUDAI MÚZEUM

(FŐ TÉR 1.) [GPS 47.5417 / 19.0459](#)

Az Óbudai Múzeum a Zichy kastély délnyugati szárnyában helyezkedik el. A múzeum 2009-ben megújuló állandó kiállításain Óbuda történetét követhetik végig az érdeklődők a középkortól az 1970-es évekig.

(BŐVEBBEN: 23. OLDAL)

3 KASSÁK MÚZEUM

(FŐ TÉR 1.) [GPS 47.5417 / 19.0459](#)

A Kassák Múzeum 1976-ban Kassák Lajos (1887–1967) író, képzőművész és szerkesztő szellemének és hagyatékának őrzésére alakult. Az elmúlt húsz évben a múzeum Közép-Európa egyik jelentős, avantgárd művészetre szakosodott kiállító- és kutatóhelyévé fejlődött. (BŐVEBBEN: 22. OLDAL)

4 VASARELY MÚZEUM (SZENTLÉLEK TÉR 1.)

[GPS 47.5403 / 19.0459](#)

A Szépművészeti Múzeum kiállítóhelye 1987-ben nyitotta meg kapuit, állandó kiállítása Victor Vasarely munkásságát mutatja be. (BŐVEBBEN: 23. OLDAL)

5 SZENTLÉLEK TÉR SZENTHÁROMSÁG SZOBOR

[GPS 47.5407 / 19.0457](#)

A téren álló Szentháromság szobor eredetijét részben a Zichy család adományából az 1738–39. évi pestisjárvány után emelték. A szobrot az Árpád híd építése miatt 1956-ban lebontották, darabjait a Kiscelli Múzeumba szállították, majd 2000-ben felújították, s régi helyének közelében állították fel. A szoborkompozíció három oszlopán: Szent Rókus, Szent Sebestyén és Szent Félix alakja, a gyámköveken: Borromei Szent Károly, Xavéri Szent Ferenc és Szent Flórián látható. A dombormű Bűnbánó Dávidot és a Jó Pásztort, az oltárszerű előrészt Szűz Máriát és alatta Szent Rozáliát ábrázolja.

6 PORTA PRAETORIA KELETI TÁBORKAPU MARADVÁNYAI

(KÓRHÁZ UTCA 7.) [GPS 47.5424 / 19.0436](#)

A III. század második felében épült kapu a római légiótábor Dunára néző főkapujaként funkcionált. A háromnyílású építményt kétoldalt egy-egy emeletes, nyolcszögletű torony fogta közre. Az átjárók közül a középső a kocsiforgalom, a két szélső a gyalogosok számára készült, innen lehetett megközelíteni a Dunán átvezető hidat.

7 A FERENCES TEMPLOM ÉS KOLOSTOR ROMJAI

(VÖRÖSKERESZT UTCA 1-3.) [GPS 47.5423 / 19.0395](#)

A középkori templom az egykori római légiótábor II. századi kaszárnyaromjaira épült. A templom első említése 1298-ból való. A források szerint ezen a helyen a XIII. század végére már egy szervezetten működő kolostor állt. Az épület a török dúlás alatt jelentősen megrongálódott, a kolostor 1541-ben megszűnt.

8 SELYEMGOMBOLYÍTÓ

(HARRER PÁL UTCA 46.) [GPS 47.5432 / 19.0438](#)

A magyarországi selyemipar fellendítésének céljából II. József (1780–1790) Mazzocato olasz selyemszakértőt bízta meg egy óbudai selyemgombolyító üzem létrehozásával. Az 1785-ben épült, ovális alaprajzú copf stílusú épület fő homlokzatát kétkapus, hajlott vonalú lépcső tagolja. Az ipari műemléképületben ma irodahelyiségek találhatók.

9 REFORMÁTUS TEMPLOM

(KÁLVIN KÖZ 4.) [GPS 47.5397 / 19.0421](#)

Az óbudai református templom 1785–86-ban épült. A templom homlokzata elé 1788-ban tornyot emeltek, majd a hívek adományából 1878-ban készült el a mai végleges, sisakkal ellátott templomtorny. Az épület egyhajós belső térrel és egytornyos copf homlokzattal épült.

9 A KÖZÉPKORI VÁR MARADVÁNYAI

A református templom parókiájának építése (1909) során tárták fel az Óbudán épített középkori vár maradványait. Óbuda a XI–XIV. században előbb fejedelmi, majd királyi és királynéi székhely volt. A királyi vár szabályos alaprajzú, négyzet alakú, síkföldi vár volt, melyet kettős fallal körülvelt árok határolt. A tatárjárás után (1241) IV. Béla a fallal körülvelt jól védhető várak építését szorgalmazta, így az óbudai vár szerepe csökkent. A vár 1541-ben, a török hódítás után lakatlanná vált. A református templom pincéjében a vár alapfalának darabja előzetes bejelentkezés alapján tekinthető meg.

10 SZENT PÉTER ÉS PÁL PLÉBÁNIATEMPLOM

(ÁRPÁDHÁZI SZENT ERZSÉBET TÉR, LAJOS UTCA 168.) GPS 47.5384 / 19.0445

Az óbudai plébániatemplom elődjét Zichy Péter földesúr az 1710-es évek második felében építtette. A barokk templom mai formájában 1744–1749 között épült. A homlokzat díszítése Bebo Károly szobrász alkotása. A homlokzat két oldalfülkéjében Szent Rókus és Szent Sebestyén szobrai, a kapu felett Szent Rozália domborműve látható. A templom egyhajós barokk belsőtere 1748 és 1753 között készült. A vörösmárvány főoltár 1774-ből való. A szintén vörösmárványból készült celli Mária mellékoltárban a tabernákulum feletti baldachinba foglalt üvegszekrényben látható a celli Mária kegyzsobor, amely eredetileg a kiscelli trinitárius

templom főoltárának központi alakja volt. A plébániatemplom alatt található a XIII. századi Margit kápolna maradványa. A kápolna egykori helyét a járószinten elhelyezett didaktikai vonal jelzi.

10 ANTONIO BONFINI (1427–1502) SÍREMLÉKE

GPS 47.5384 / 19.0445

A neves humanistát saját végrendelete szerint Óbudán, az egykori Szent Margit kápolnában temették el egyes források szerint. Síremléke, mely Seres János szobrászművész alkotása, a plébániatemplom bal oldalánál látható.

10 NEPOMUKI SZENT JÁNOS ÉS SZENT FLÓRIÁN SZOBRA

GPS 47.5384 / 19.0456

GPS 47.5377 / 19.0456

Bebo Károly (1712–1779) szobrász alkotásai a plébániatemplom előtti parkban láthatók.

LAJOS UTCA, KISKORONA UTCA, DUGOVICS TITUSZ TÉR, MÓKUS UTCA, TEMPLOM UTCA

A plébániatemplom körüli utcák klasszicista, eklektikus, és barokk lakóépületei a XIX–XX. század fordulójának óbudai hangulatát idézik. A Dugovics Titusz téren a római kori tábor déli kapujának maradványai találhatóak.

11 ÓBUDAI TÁRSASKÖR

(KISKORONA UTCA 7.)

GPS 47.5369 / 19.0420

A „Koronához és az Oroszlánokhoz” („Zur Kronen und Löwen”) címzett fogadó és kávéház 1816 és 1818 között épült klasszicista stílusban. Az épület az 1990-es felújítás óta az Óbudai Társaskörnek ad otthont.

(BŐVEBBEN: 25. OLDAL)

12 MAGYAR ÉPÍTÉSZETI MÚZEUM

(MÓKUS UTCA 20.) [GPS 47.5378 / 19.0434](#)

A gyűjteményt 1968-ban alapították Magyar Építészeti Gyűjtemény néven. A Múzeum 1987-ben költözött Óbudára, a XIX. század eleji műemlék jellegű lakóházba. A Múzeum állandó kiállítással nem rendelkezik.

14 ZSINAGÓGA

(LAJOS UTCA 163.)

[GPS 47.5377 / 19.0454](#)

A klasszicista zsinagógát Landherr András tervei alapján 1820–1821 között építették a XVIII. század közepén emelt, majd lebontott zsinagóga helyére. Az épületben ma televízió stúdió működik. (Nem látogatható.)

13 KLARISSZA TEMPLOM ÉS KOLOSTOR ROMJAI

(MÓKUS UTCA – PERC UTCA SAROK)

[GPS 47.5361 / 19.0432](#)

A XXII. János pápa által engedélyezett templom 1343–1346 között épült, majd 1356 után kolostorral bővült.

Alapítója Nagy Lajos király édesanyja, Erzsébet királyné volt. A magyarországi klarissza kolostorok központjának

pusztulása 1541 utánra tehető. A kolostorban őrizték Erzsébet királyné házi oltárát, ami jelenleg a New York-i Metropolitan Múzeumban látható.

15 TEXTIL ÉS TEXTILRUHÁZATI IPARTÖRTÉNETI MÚZEUM

(LAJOS UTCA 136-138.) [GPS 47.5358 / 19.0438](#)

A múzeum épülete egykor a Goldberger Textilművek törzsháza, a hazai textilipar legjelentősebb családi vállalkozásának helyszíne volt. A több mint 200 éves műemléképület-együttes földszintjén eredetileg kékfestő üzem működött, emeletén a Goldberger család lakott. A gyár, amely az európai és tengerentúli országokba is exportált nyomott textíliákat, négy nemzedéken keresztül volt a Goldberger család tulajdona. 1948-ban államosították, majd 1993-ban végleg bezárták kapuit.

(BŐVEBBEN: 23. OLDAL)

14 KÖZÉPKORI PIACTÉR, BUDAPEST GALÉRIA KIÁLLÍTÓHÁZA

(LAJOS UTCA 158.) [GPS 47.5375 / 19.0449](#)

A piactér a XII–XIII. században a dunai révet és kikötőt az esztergomi nagyúttal összekötő utcákból alakult ki. Az épület déli oldalán húzódó házsor és utca a klarisszák kolostorához vezetett. A Lajos utca 158. szám alatti épület, az egykori piactér egyik épülete, a XVIII. század elején sörházként működött, majd a század végén lakóházzá alakították át, és a XIX. században további toldalékokkal bővítették. Az épület helyreállítása során a XVIII. századi állapot mellett a legjelentősebb középkori részleteket is megőrizték. A ház ma a Budapest Galéria kiállítóháza.

(BŐVEBBEN: 21. OLDAL)

16 KATONAI AMFITEÁTRUM

(NAGYSZOMBAT UTCA 5.)

[GPS 47.5324 / 19.0402](#)

A hajdani katonaváros legdélibb pontján, Antonius Pius császár idejében (86–161), építtette fel a légió II. Adiutrix a katonai amfiteátrumot. A föld-amfiteátrum ovális alaprajzú, hossz tengelye majdnem 90 méter. Porondja nagyobb, mint a római Colosseumé. Az arénát a katonaság gyakorlótérnek is használta. Öntött falazású helyiségei halszálka boltozással épültek, falait hatalmas köpillérek támasztották.

**17 FLÓRIÁN TÉR ÉS KÖRNYÉKE
LÉGIÓS TÁBOR**

GPS 47.5407 / 19.0418

A mai Flórián tér helyén állt az egykori aquincumi légió II. Adiutrix táborának központja. A II–III. századi tábor maradványait, tisztai lakásait, tabernákat, valamint a tábor nagyfűrdőjét mutatja be a romterület.

**18 ÓKERESZTÉNY KÁPOLNA ROMJAI
– CELLA TRICHORA**

(RAKTÁR UTCA – HUNOR UTCA – KÖRTE UTCA SAROK) GPS 47.5469 / 19.0346

A Raktár utca északi oldalán egykor egy késő-római keresztény temető állhatott, amelynek szélén lehetett az ókeresztény kápolna. A jellegzetes, lóhere alakú épületet a IV. század 60-as éveiben emelhettké a mártírok és szentek emlékére.

**17 THERMA MAIORES – FÜRDŐ MÚZEUM
(FLÓRIÁN TÉRI ALULJÁRÓ)**

GPS 47.54 / 19.0445

A római tábor két főútjának kereszteződésében állt a monumentális, 120x140 méteres fürdőépület. Főbejáratai a főutcákról nyíltak. Az épületet a II. században emelték, majd többször átépítették. Tornacsarnok, hideg, langyos és forró vizű medencék, fürdőkádak, izzasztókamra és tágas, padlófűtéssel ellátott termek szolgálták a katonák felfrissülését. Az épület padlófűtés-rendszere, technikai megoldásai a ma embere számára is lenyűgöző látványt nyújtanak.

19 HERKULES VILLA ROMJAI

(MEGGYFA UTCA 19-21.) GPS 47.5492 / 19.0397

A Septimus Severus (146–211) uralkodása idején épült lakóház gazdája egy magas rangú hivatalnok lehetett. A több helyiségből álló épületben a padozatot mozaik, a falakat freskók díszítették. A villában található a Pannónia területén előkerült legszebb mozaikpadló, mely középpontjában Herkules, Deianeira és Nessus kentaur mítoszát ábrázoló jelenet áll. A villa maradványai előzetes bejelentkezéssel látogathatók.
(BŐVEBBEN: 21. OLDAL)

**17 PORTA PRINCIPALIS DEXTRA
– DÉLI TÁBORKAPU**

(FLÓRIÁN TÉR) GPS 47.5402 / 19.0439

A déli táborfal helyreállított szakasza és a kapu rekonstruált maradványai a Flórián téri aluljáró délnyugati kijáratánál kialakított romkertben tekinthetők meg. A kapu a II. század második felében épülhetett. A kapun bevezető, oszlopsorral szegélyezett út volt a tábor észak-déli főútja, mely a tábor központi épületéhez vezetett.

**20 AQUINCUMI MÚZEUM,
AQUINCUMI ROMKERT**

(SZENTENDREI ÚT 139.) GPS 47.5656 / 19.0494

Az Aquincumi Múzeum az egykori római polgárváros területén 1894-ben nyílt meg, kiállításain elsősorban a polgárvárost mutatja be, de számtalan utalás van a vele közigazgatásilag összefüggő településrészekre, a légiós táborra, az azt övező katonavárosra, valamint a Hajógyári szigeten állt helytartói palotára. Tárgyi emlékei közt egyedülálló zenetörténeti emlék a III. századból származó víziorgona.
(BŐVEBBEN: 21. OLDAL)

20 AQUAEDUCTUS

GPS 47.5708 / 19.0486

A római vízvezeték néhány pillére a Szentendrei úton, az aquincumi romterület előtt látható. A mintegy 5 km hosszú aquaeductus kb. 1–20°-os lejtéssel szállította a vizet. A vízvétel a különböző szakaszokon a vízvezeték mellé épült elosztó és tárolótartályokból történhetett.

21 A POLGÁRVÁROSI AMFITEÁTRUM ROMJAI

(ZSÓFIA UTCA 1.) GPS 47.5684 / 19.0478

A II. század közepén az északi városfal közelében épült fel a polgárvárosi amfiteátrum. Ellipszis alakú küzdőterét egy három méter magas fal vette körül, nézőtere kb. 6.000 személy befogadására volt alkalmas. Nyugati kapujától egy út vezetett a közeli, több mint 15.000 m² alapterületű gladiátoriskolához, melynek romjai a föld alatt találhatók.

22 ÓBUDAI GÁZGYÁR ÉS TELEPE

(GÁZGYÁR UTCA 1-3.) GPS 47.5619 / 19.0532

Az egykori Óbudai Gázgyár, ahol szénből városi gázt állítottak elő, 1913-tól 1984-ig üzemelt. A gyár a maga idejében a legkorszerűbb technológiát alkalmazta, mely napi 250 ezer köbméter gáz termelését is lehetővé tette. A gyárral egyidejűleg, ahhoz kapcsolódóan, egységes építészeti elgondolás alapján valósították meg a munkás és tisztai telepet, amely komplex városfejlesztési

szemléletről tanúskodik. A területen található kiemelkedő értékű épületek műemléki védelmet kaptak.

23 KISCELLI MÚZEUM, EGYKORI TRINITÁRIUS TEMPLOM ÉS KOLOSTOR

(KISCELLI UTCA 108.) GPS 47.5381 / 19.0304

1723-ban Zichy Péter kis kápolnát emeltetett a Bécs felé menő országút feletti dombon, ahol a csodatevőként ismert mariazelli kegyeszobor kicsinyített mását helyezte el. Innen ered az elnevezés: Klein Mariazell, azaz „Kiscsell”. Az egykori kápolna helyére Johann Entzenhoffer tervei alapján a Zichy család építtetett barokk kolostort 1738 és

1758 között a betelepített trinitárius szerzetesek számára.

Kiscell a mariazelli kegyeszobor itt őrzött másolatának köszönhetően jelentős zarándokhely volt a XVIII. században.

A keresztúti stációk ma is láthatók.

A szerzetesrendet 1783-ban II. József feloszlatta, a templom berendezési tárgyait elárverezték, az épület pedig a kincstár tulajdonába került. 1910-ben Schmidt Miksa bécsi bútorgyáros vásárolta meg, és itt rendezte be bemutatótermeit, magánmúzeumát. Az általa megálmodott és részben kialakított tájképi kert napjainkban történeti kertként műemléki védeltséget élvez.

1935-ben a fővárosra hagyta az épületet azzal a kikötéssel, hogy abban iparművészeti múzeumot létesítsenek. 1941-ben a Székesfővárosi Múzeum

várostörténeti és képzőművészeti gyűjteményeit költöztette a kiscelli épületbe. A II. világháborúban a templom jelentős károkat szenvedett, majd részleges műemléki helyreállítás után 1949-ben nyílt meg a látogatók előtt. A múzeum állandó kiállításain Budapest újkori várostörténetéből kaphat ízelítőt a látogató. A múzeum helyet ad a Fővárosi Képtárnak is, mely Budapest egyik legrégebbi képzőművészeti gyűjteménye.

(BŐVEBBEN: 22. OLDAL)

